СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 10. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 13-го січня 1940. No. 10. Jersey City, N. J., Saturday, January 13, 1940. VOL. XLIII.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ДАЛІ ЗАСТАНОВЛЯЄТЬСЯ НАД УСПОКОЄННЯМ ЕВРОПИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, разом зо своїми співробітниками далі застановляється над способами, якби покласти для Европи основи сталого миру. Він тепер обдумує плян знесення митних перегород серед поодиноких европейських країв, щоб люди могли довільно купувати і продавати свої вироби й працею своєю могли осягати високий рівень життя. Другою точкою, над якою застановляється президент, це свого роду „збір законів", які забезпечувалиб усім людям, без огляду на їх походження, основні цивільні права. Новий мир, на думку президента, має бути побудований на справедливості, а не на пімсті, як це було з версайським договором. На програний нарід не повинні накладати тяжких кар, бо це викликує негодування та родить початки нової війни.

Президент у часі своєї розмови з провідниками американських протестантських церков одобрив плян, щоб ті церкви вислали до Европи 10,000 своїх місіонарів у ціли духової підготови людей до мирного співжиття. Президент є за те, щоб усі церкви взяли чинну участь у замиренні світу.

ГОЛ ОБОРОНЯЄ СВОЮ МИТНУ ПОЛІТИКУ.

ВАШИНГТОН. — Секретар Гол висказував арґументи в обороні своєї митної політики перед конґресовим комітетом засобів та казав, що в нинішнім воєннім часі, коли нації стоять перед собою зо зброєю в руках, треба провадити з Америки таку політику, яка успокоювалаб світ, а не завогнювала його. Такою політикою є власне його митна політика, яка на чужі продукти накладає низькі мита й у той спосіб облекшує світовий товарообмін. Гол апелював до всіх, демократів і републиканців, щоби піддержували його митну політику, кажучи, що це справа не партійна, але загально-американська, а навіть світова. При помочі цифр він доказував, що та політика приносить користь господарському життю Америки. Та не всі з тим погоджувались. Були противники, які твердили, що ця політика відриває деякі домашні галузі промислу. До критиків належав републиканський конґресмен Тредвей.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АДМІРАЛ ПРО МОЖЛИВОСТІ ВІЙНИ.

ВАШИНГТОН. — Адмірал Старк знов зізнавав перед конґресовим комітетом морських справ і твердив, що тепер на 25% збільшилась можливість, що аліянти можуть програти. Тоді проти Америки може створитись коаліція диктаторських держав, Німеччини, Японії й Італії, і з тою коаліцією Америка буде мусіти звести боротьбу. Зрозуміло, що та можливість дуже далека. Але проте військові американські кола беруть її під увагу і щоб не наражати краю на ніякі ризика, вони постановили добиватись такого узброєння, на морі і суші, яке могло би протиставитись тій гіпотетичній коаліції.

ПОЛІПШЕННЯ ВІДНОСИН З ІТАЛІЄЮ.

ВАШИНГТОН. — Американський уряд незабаром знесе спеціяльні мита на італійський шовк. Цей крок у політичних колах уважають за ще один доказ, що в останніх часах відносини між Америкою й Італією значно покращали. Недавно президент Рузвелт мав розмову з італійським амбасадором і в тій розмові похваляв політику Італії. Також в Італії італійські ґазети не накидаються на Америку.

АЛІЯНТИ КУПУЮТЬ ЛІТАКИ.

ВАШИНГТОН. — У поінформованих колах говорять, що незадовго аліянти піднесуть свої закупна в Америці до 12,000 воєнних літаків. Анґлійська і французька летунська комісія від довшого часу точно оглядає американські летунські фабрики та моделі літаків і незадовго приступить до конкретних закупів. Ці замовлення мають бути виконані впродовж двох років. Це беруть за знак, що аліянти готовляться до довгої і затяжної війни.

ПРАВА ВЧИТЕЛЯ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — На зїзді представників американських каледжів затверджено список прав, які мають обовязувати американського вчителя. Отож учитель відповідає перед своїми вчительськими властями лише за ті думки, які він висказує в школі. Поза школою він може мати такі переконання, які йому подобаються. Його цивільні права поза школою не є нічим обмежені. Всетаки в згаданих приписах звертається увагу, що вчитель це фіґура, яка повинна мати повагу і на яку звернені очі загалу. Супроти того вчитель повинен добре звертати увагу і на те, що він робить поза школою.

РЯТУНОК ПРИСИПАНИМ ВУГЛЕКОПАМ.

ВАБРТЛЕЙ (Вест Вірджінія.) — Рятункові відділи добились уже на 200 стіп від присипаних 87 вуглекопів. Дотепер знайдено 4 трупи. Дехто сподівається, що з засипаних можна буде врятувати коло 50 людей. Та надії на це малі.

ВИРІБНИЦТВО ФІЛЬМ У НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — З фільмових кол доносять, що внаслідок заходів посадника Ля Ґвардії фільмові вирібництва виробляють цього року дві більші фільми в Ню Йорку. Ті фільми коштуватимуть по $300,000 кожна. Посадник Ля Ґвардія вже від довшого часу робить заходи, щоб фільмове мистецтво переносилося назад з Галівуду до Ню Йорку. Воно втікло колись там внаслідок непевної погоди на східнім побережжі, а гарної погоди в Каліфорнії. Але тепер фільмова техніка так добре стоїть, що можна здіймати фільми навіть у не конче соняшну погоду. Крім того майже всі сцени можна здіймати в нутрі студія.

ВІД „ОБЄДНАННЯ" ДО ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА В СПРАВІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ ЯК ОДНОЇ З ВИМОГ СВІТОВОГО ЗАМИРЕННЯ

В сьогоднішнім числі „Юкрейнієн Віклі" поміщено лист, висланий до президента Френклина Д. Рузвелта в імені американських українців. Лист вислало „Обєднання Українських Організацій в Америці". У ньому згадується про заходи президента в справі світового замирення й охорони Европи перед цілковитою руїною. І зазначується, що президент має вже мати певний плян, у якому накреслені ті ідеали, на яких має бути побудований новий лад в Европі і які повинні стати підставою світового замирення. У звязку з тим американські громадяни українського роду прохають президента узглянити у своїй політичній програмі, чи у своїх ідеольоґічних точках, те, що не повинно бути в новій Европі, чи в новому світовому порядку ось такої несправедливости, щоб далі була поневоленою велика територія колись вільної України та щоб були гноблені 45 міліонів українських людей, що говорять одною і тою самою мовою, є одного й того самого походження та мають ту саму культуру, ту саму традицію й однакові політичні змагання. Далі згадується за те, що проголошений бувшим президентом Вилсоном принцип самовизначення народів не був застосований до українського народу, а звернений проти нього, наслідком чого українські землі розчетвертовано. Ось та важка несправедливість пімстилась тепер на тих, що збагатились по першій світовій війні коштом українських земель. Вкінці звертається увагу през. Рузвелта на те, що ця несправедливість не повинна повторитись підчас нової конференції світового замирення, яка можливо буде скликана за ініціятивою самого президента. А щоб так не сталося, просять през. Рузвелта вже тепер включити в ідейні напрямні нового світового замирення вимогу існування в Европі вільної, незалежної й демократичної України на тих землях, де український нарід живе більшістю.

ПРОГОЛОШУЮТЬ „ТЕМУ" СВІТОВОЇ ВИСТАВИ

Корпорація Світової Вистави в Ню Йорку в 1940. році постановила змінити „тему" цеї вистави зо старої на нову. Має вона відбуватися під кличем: За мир і свободу.

ПОЛІЦАЙ ПОВИТУХОЮ

До нюйорського поліцая Джеймса Корена, як він робив свою службу у Бруклині, підбіг зажурений чоловік і заявив йому, що його жінка має незадовго вродити дитину. Поліцай закликав лікаря, а потім пішов з чоловіком до його мешкання, де йому прийшлося асистувати при родинах, поки не прийшов лікар.

ЗА УМОВЕ ЗДОРОВЛЯ ВБИВНИКА

На переслуханні перед судом у Гвайт Плейнс, Ню Йорк, в справі випущення з дому божевільних у Біконі, Ню Йорк, 69-літнього Честера Дюрієй, що в 1914. році вбив свого батька, станули психіятри дому божевільних і заявили, що вони вважають Честера Дюрієй умово здоровим. Один психіятр представляв судові Честера Дюрієй як людину, котрої мозок заснув в 1914. році й спав до 1922. року, коли він пробудився й став робити скорі поступи до видздоровлення.

ПРОТИ БРИТІЙСЬКОЇ ЦЕНЗУРИ

БЕРЛІН. — Німецький уряд твердить, що навіть американські журналісти не одержують від місяців почти і ґазет зо Злучених Держав. Тому винна Анґлія, яка перелапує почту невтральних держав. А це, як твердить Німеччина, є нарушенням гаґської конвенції й міжнародніх почтових зобовязань.

ШВЕЦІЯ ПРИ ФІНЛЯНДІЇ

СТОКГОЛЬМ. — Ґустав V., 81-літній шведський король, заявив парляментові, що Швеція буде помагати у тій війні „своїй сестрі" Фінляндії. Ухвалено біліон шведських корон на оборонні воєнні потреби.

ДВА ДНІ В ДОМІ З ПОМЕРЛИМ

Маріда Кинкейд, 69-літня жінка, заявила коронерові Вайлдвуду, Ню Джерзі, що вона не могла два дні через свою недугу повідомити уряд про смерть її чоловіка, котрий помер підчас сну на удар серця. Доперва по двох днях удалося їй закликати одного прохожого й впросити його піти до коронера з вісткою.

ЗГИНУЛА В ПОЖАРІ, ПРОБУЮЧИ РЯТУВАТИ ПСА

Панна Інес Тавнлі, 60-літня спенсіонована вчителька в Такомі, Вашинґтон, побігла до свого горіючого дому, щоб урятувати собаку й уже не могла з нього вийти. Пожарники знайшли потім її й собаку спалені на вуголь.

УЧАСТЬ ПЯТЕРНЯТ У ВИСТАВІ ЗАПЕВНЕНА?

Посадник Ню Йорку Ля Ґвардія заявив, що Корпорації Вистави в Ню Йорку таки вдалося дістати канадійські пятерната Діони на виставу.

Зачувати, що Діони появляться як виставова атракція в травні.

Тимчасом з Канади доносять, що адвокат батька пятернят заперечив ці чутки.

ПРИЗНАЛИ МЕДАЛЮ, НЕМА КОМУ ДАТИ

Американська армія признала сержантові Фредові В. Стокгемові за те, що він підчас бою в Бело Вуд, у Франції, 13. червня 1918. року дав підчас ґазової атаки раненому товаришові свою ґазову маску, через що він самий згинув від ґазу. Коли нагороджений медалею уже не жиє, то медалю дають його рідні. Заряд армії шукав рідні нагородженого, але не міг знайти нікого. Тоді медалю віддано до Смитсонської Інституції у Вашинґтоні.

З РОСІЙСЬКО-ФІНСЬКОЇ ВІЙНИ.

Фінські жовніри, підійшовши до російських позицій збитими формаціями, розбігаються, щоб воювати проти ворога малими відділами, як до цього надається найкраще природний терен краю й погода.

СОВЄТСЬКА НЕВДАЧА В ФІНЛЯНДІЇ — ПОЛЕКШЕЮ ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

ЧЕРНІВЦІ (Буковина під Румунією). — Втікачі, що прибувають до Черновець із західньо-українських земель, що є під владою Советів, стверджують, що воєнні неуспіхи Советів у Фінляндії дуже пригнобили московську владу в Західній Україні. Ось те пригноблення є теж і причиною, що влада боїться дуже дразнити населення. І саме тому не переводить советизації краю, як це було в пляні вже на самому початку советської інвазії. А населення, бачачи, що Совєти не можуть дати собі ради з малою Фінляндією, підносить голову.

КИДАЮТЬ НА ФРОНТ УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКА.

ГЕЛЬСІНКІ. — Анґлійські кореспонденти стверджують, що Москва зачала тепер висилати до Фінляндії ті військові частини, які складаються з самих українців. Їх кидають у такі місця, де їх жде неминуча смерть від тріскучих морозів, браку живности фінських гармат та літаків.

МСТЯТЬСЯ НА ОФІЦИРАХ.

КОПЕНГАҐЕН. — Сталін взяв провід над кампанією в Фінляндії у свої власні руки. Сам видає прикази військовому командуванню. Провід зачав тим, що покликав до Москви з Фінляндії коло 100 офіцирів, з яких більшість буде розстріляна за невдачі в боротьбі з фінами.

ЛИТВА, ПОЛЬЩА І ВИЛЬНО.

КАВНАС (Литва). — Литовська поліція заарештувала понад 50 польських студентів, що належали до польської революційної орґанізації, яка продовжує боротьбу за визволення Польщі. Між арештованими є і бувші польські офіцири. Поліція забрала також тайну телеґрафічну стацію і шифр, яким та стація послуґувалась, будучи в комунікації з заграничними чинниками. Литву найбільше обійшло при тому, те, що ця польська орґанізація підготовляла переворот у Вильні, щоб у відповідну хвилину можна було це місто відразу прилучити до Польщі.

ПАДЕРЕВСКІ ЗНОВУ ПРИ ПОЛІТИЦІ.

ПАРИЖ. — Музика Гнат Падеревскі, років 79, не зважаючи на хворобу, прибув із Швайцарії до Франції, щоб жити „в Польщі", себто на тій маленькій французькій території, яку Франція визнала екстериторіяльною і приділила її польському урядові. Падеревскі буде президентом Народньої Ради, яка складається з 16 польських політиків-іміґрантів.

Перший крок польської Народньої Ради.

Замітне те, що американські часописи доносять, що першою ухвалою Народньої Ради буде звалення вини за упадок Польщі на давній польський уряд, в першу черґу на Сміґлого-Ридза, начального команданта польської армії, і полк. Бека, польського міністра заграничних справ. Буде проголошена ціла листа виновників польської катастрофи.

ЯПОНІЯ НЕВДОВОЛЕНА ІЗ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ТОКІЙО. — Японська преса, як і військові та попольтики, дають вислів тому, що невдоволені з того, що говориться в американському конґресі про розбудову американської фльоти і будову таких панцирників, що матимуть по 52,000 тон поємности. Кажеться, що це спричинить перегони у зброєнні на морі, в першу черґу в Японії, яка вважає, що Злучені Держави ось таким зброєнням дають до пізнання, що мають якісь наміри, звернені проти Японії.

НАЗВАВ ЧЕЙМБЕРЛИНА „ПАРТАЧЕМ".

ЛОНДОН. — Джан Марчбенк у статті „Прочистім стару зґраю" заатакував британського премієра Чеймберлина за те, що змусив міністра війни Гор-Белішу покинути уряд. Марчбенк назвав Чемберлина „політичним партачем", що окружує себе незначними людьми, які походять з „добрих", себто аристократичних родин, а усуває індивідуальності.

ДИКТАТУРА, ЧИ НІ?

БЕРЛІН. — Націстичний міністер пропаґанди, д-р Ґебельс, каже, що анґлійці твердять, що теперішня війна є війною між демократією і диктатурою. В Німеччині, казав Ґебельс, нема диктатури, а є тільки „політична дисципліна, пристосована до конечних обставин". Далі заявив, що націстичні провідники походять „з народу", розуміють нарід і нарід їх розуміє. Це не так, казав він, як було в 1914 році, коли народом проводили німецькі аристократи, що не розуміли душі народу. Ґебельс заявив, що Німеччина не мішається до британської імперії, а зате Анґлія не повинна мішатись до того, що діється в середущій Европі. Сорок міліонів анґлійців мусять перестати диктувати 80 міліонам німців, коли вони мають пити чашку кави", казав Ґебельс.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published raily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголощуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ЦІЛУ БАТЬКІВЩИНУ!

На іншому місці містимо відозву в справі заснування в Парижі „Українського Комітету", що має „відстоювати українську національну ідею" і хоче бути в тіснім звязку з усіми українськими угрупованнями в Европі, Азії і в Америці. Ось ту відозву розіслано тепер і до українських установ та угруповань, що є в Злучених Державах.

У ній зазначено, що згаданий комітет створено „з ініціятиви уряду У. Н. Р.", себто з ініціятиви тих українських політичних імігрантів, що згуртовані під фірмою „Уряду Української Народньої Республики". Виходить на таке, що та „фірма" потребує тепер якогось скріплення, якогось піднесення авторитету громадським шляхом, бо інакше не твореноб якогось „Комітету", а „уряд" стояв би далі на становищі уряду і як такий навязував би з українськими організаціями звязки та заступав би українську справу на міжнароднім полі у відносинах з чужими державами. Колиж цього нема, то значить, що „уряд" відчуває, що він перестав бути в очах українського громадянства урядом і офіційним представником української справи. І воно дійсно так є і відповідає правді, коли йде про українське громадянство. Стверджуємо це не на те, щоб зводити з „урядом У. Н. Р." якісь порахунки, щоб спинювати його змагання до обеднання наших сил. Ні. Цього не робимо й не думаємо робити. Хочемо тільки допомогти збудувати таке спільне українське заступництво, яке булоб справжнім виразом політичних змагань українського народу. „Уряд У. Н. Р." має марку „польонофільського". Значить, такого, що в часі свого існування, головно поза Україною, не виступав як треба проти поневолення західньо-українських земель Польщею та почував себе звязаним з Польщею договорами, в яких нема вимоги від Польщі визнання України в її етнографічних границях, а навпаки, є замовчування загарбання українських земель Польщею. Це такі відомі речі, що про них нема потреби розписуватись. Але що „Український Комітет" звертається також і до нас, то згадуємо про ці справи тому, щоб він знав, яке є наше становище.

І ми в Америці змагаємо всіми силами до обеднання. Закликуємо до нього всі групи, всі партії. Але ставимо одну вимогу: кожна з них не сміє погоджуватися з ніякою окупацією, з ніяким загарбанням якоїсь частини української землі. У відозві „Українського Комітету" сказано, що ми мусимо висвітлити перед цілим світом „справу незалежности цілої Батьківщини". Дуже гарно і дуже розумно. Тільки треба висказуватись у такій важній справі цілком виразно й так ясно, щоб не було ніяких сумнівів, ніякої баламути, а щоб усі ми певно знали, де стоїмо, з ким ідемо, до чого змагаємо. Ось тому треба нам точно знати, які є тепер відносини „Уряду У. Н. Р." до польської справи, до нового польського уряду, до границь Польщі, яка має повстати і чи певно та формально є уневажнені давні договори цього „Уряду" з Польщею в справі „незаінтересування Галичиною" і т. п.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

В часі великого терпіння, в часі, коли наш нарід переживає другу катастрофу, коли цитаделя нашої національної культури — Львів, уся Галичина та Волинь, — впала під ударами найлютішого нашого ворога — червоної Москви, відповідальність перед Батьківщиною тих з нас, що опинились у вільних країнах, є величезною.

Наш обовязок мусимо сповнити.

З ініціятиви уряду УНР створено в Парижі Український Комітет, як автономну установу, що має завданням відстоювати українську національну ідею, практично переводячи в життя біжучі наші завдання, сприяючи створенню українських окремих частин у Франції чи союзних їй країнах, збільшуючи коло прихильних до нас чужинців, прагнучи до порозуміння між усіми українськими угрупованнями як в Европі й Азії, так і в американських державах.

Розуміючи вагу тих завдань, що повстають перед ним, Комітет буде прагнути до посилення свого складу представниками всіх тих українських угруповань, з якими він прийде до бажаного порозуміння. Таксамо бажає Комітет встановити координацію праці з тими організаціями, які в інших країнах мають анальогічні з нашим Комітетом завдання.

В цей грізний і вирішальний час думка українська і чин мусять бути єдиними. Всі тактичні розходження, що могли ділити українське громадянство, впали перед лицем нової катастрофи нашої.

Нема нині ні наддніпрянця, ні галичанина, нема нині серед нас партій та угруповань, якіб мали хоч найменшу підставу ворогувати між собою. Існують тільки українці, єдині думкою і волею...

На оборону права народів, на оборону справедливости в світі стали нині дві великі держави — Франція та Британська Імперія. Для нас, українців, не може бути жадних вагань: наше місце по їх боці. Всі наші надії звязані тісно з їхньою перемогою і ми всіми силами мусимо сприяти цій перемозі.

Німеччина та її проводир зрадили і собі самим і народам. Про це писалося вже не раз, але ми можемо нагадати ще одну кривду, нам заподіяну: впродовж кількох років найвідповідальніші представники третього райху вперто підкреслювали свої „симпатії" до України, обіцяли „визволити" її зо страшного московського ярма. Життя довело, що це був іще один політичний шантаж Німеччини. Підтримуючи буцімто Карпатську Україну, ця держава, як це тепер нам відомо, робила з неї обект торгу. Перед самою війною, звертаючись постійно до українців Галичини та Волині, говорячи про їхні кривди в Польщі, Німеччина віддала їх у подяку советській Москві за її допомогу, віддала в руки найлютішого нашого ворога, віддала на поталу, на знущання шість міліонів українців, віддала і знищила великий осередок нашої національної культури, Львів. Увесь цвіт нашої інтелігенції, що уряд УНР в свій час урятував, віддала на нелюдські муки катам. Перед цим учинком стигне кров.

Нашу трагедію мусимо висвітлити перед усім світом, нашу справу, справу незалежности **цілої** Батьківщини нашої маємо поставити перед тими державами, що шляхетно повстали проти насильників. За нашу справу, за визволення України, мусимо боротися всіми силами, з усією енергією нашою. Ми не одні: в неволі московській поневіряються з нами дружні нам народи Кавказу, Туркестану, все козацтво, а під союзною Москві Німеччиною страждають чехи та словаки, а нині опинилася в неволі і Польща. Коли ще недавно між цими народами велися гарячі, пристрасні суперечки, робилися кривди один одному, то тепер настав час, коли саме життя примушує їх знайти спільну мову, відректися від думки про панування одного над другим. Всі ці народи мають одне велике завдання: боротьба з двома імперіялізмами, російським та німецьким, советським та націонал-соціялістичним, що простягли братерськи один одному руки. Впали всі перепони, що стримували поступ московського дикунства, так званого большевизму. Німеччина зрадила Европу, яка стоїть нині, як і ввесь світ, перед страшною небезпекою. Одна за другою менші держави втрачають свою суверенність. Всі народи мусять зрозуміти, що коли боротьба, розпочата Францією та Англією булаб програна, ввесь світ обернувсяб у ту вязницю, якою є тепер колишня імперія царів. В першу чергу в цій боротьбі мусять рішуче взяти участь поневолені народи.

Серед цієї світової катастрофи тільки той нарід вийде переможцем, який виявить мудрість і внутрішню єдність.

З такими гаслами розпочинає свій чин Український Комітет та закликає всі організації, всі течії української національної думки до співпраці та порозуміння.

Голова: **Олександер Шульгин;** заступник голови: **ген. хор. О. Удовиченко;** генеральний секретар: **Іл. Косенко;** члени: **Іван Рудичів, Гр. Довженко, Микола Ковальський.**

ВІДРОДЖЕННЯ ГЕРОЇЗМУ

Теперішня історія людства багата в приміри, що викликують навіть у найбайдужнішої людини почуття подиву та захоплення. Бо чи українці не можуть бути гордими от хочби за Карпатську Україну, де невеличка горстка загорільців ставила такий геройський опір мадярам? А ось тепер фінсько-московська війна, чи пак, безличний напад Москви на Фінляндію викликав не тільки зрозуміле співчуття симпатії, але подив для геройської фінляндської нації.

Ось що пише постійний дописувач до „Ню Йорк Геральд Трібюн", Джордж Е. Сокольський, в числі з 1-го січня 1940. року:

„Епопея Фінляндії не скінчиться навіть тоді, коли Москва займе країну. Ніколи не забудеться, що в тому декадентському та боягузливому XX-му столітті стільки людей гине за збереження свободи й незалежности.

„Дім і вітчина! Прапор і родина! Бог і свобода! Як вияловіли ці слова перед діялектикою ідеольогії! Одначе нема шляхотніших слів, нема шляхотніших ідеалів.

— — — —

„Фінляндія може бути поконана, одначе в серцях людей, що носять ці ідеали, Фінляндія не вмре ніколи. Бо в цій сумній ері людської історії, коли нарід за народом паде в неволю під колеса деспотизму, Фінляндія сторчить як духова оаза серед пустині, як одинока надія на відродження.

„Фіни є не тільки совісними платниками довгів. Не йде тут про гроші. Це героїзм тих, що сміють гинути як символ цивілізації. Є більш як можливим, що Фінляндія виграє цю війну. Я не маю на думці війни між Фінляндією та Советським Союзом. Я мав на думці більшу війну — між свободою й деспотизмом, між цивілізацією та колективізмом, між християнством та поганством, між поступом та поворотом узад цілого людства.

„З героїзму Фінляндії родиться нова відвага по цілому світі. Якщоб навіть Герберт Гувер був не зробив нічого більшого для людства як тільки висловив з приводу того подив американського народу, він зробив нам добру прислугу. Бо це миналось би з американською традицією, колиб ми перші не поспішили висловити наші співчуття та вияв подиву для героїзму.

„Щоб тільки наша молодь могла розпізнати правду, що в її генерації безпека не лежить у границях реалізму, що все, що ми маємо, завдячуємо характерові, відвазі й свободі, а тоді й посвята Фінляндії не піде на марно. Якщо молоді хлопці та дівчата пізнали, що їх проблеми, бути менш чи більш залежними від держави, можуть бути розглядані під кутом залежности кожної особи від Бога та від себе самого, тоді Фінляндія прислужилася для кожного з нас. Інакше ми стоялиб над берегом страху та тиранії.

„Фінляндія перейшла революцію: вона показала пляновість у господарстві, організації та механізації, які не заступають характер, але тільки його доповнюють. Повзи є безрадні перед хребтами молодих хлопців, які рішені, що ворог не перейде. Літаки падають униз перед силою любови дому та вітчини. Плянова економія, багатство та величезна людська чисельність не мають ніякого значіння в обличчі незалежного вбожества. Чин людини переміняється в ніщо перед блискучим образом Бога.

„Знайдуться такі, що скажуть: „Що нам Фінляндія? Це не є наша війна. Це імперіялістична війна між імперіялістичними державами. Вона скінчиться тільки зміцненням Англії, Франції, Німеччини або Росії. Але для Америки це не означає нічого.

„Їм можна сказати, що символи цивілізації, які обстоює Фінляндія, є наші. Ми не можемо відмежовуватись від слави людської свободи, індивідуального розвитку і т. п. тому тільки, що нас розділяє океан. Вони належать до нашої спадщини. Це є ті традиції, за які Фінляндія воює. Бо Фінляндія воює за нас, і тому ми мусимо бути вдячними за кожне життя, що паде на сніжних полях Арктику".

ПІДСТАВИ ЖІНОЧОГО РУХУ

Останній конґрес Міжнародного Союзу для громадських прав жінки, що відбувся в Копенгаґені минулого літа, розбирав між іншим питання про відношення жіночого руху до демократії і тоталізму. В ідеольоґічній заяві Міжнародного Союзу, виготовленій англійкою Корбет-Ешбі, знаходимо про ці справи ось таке:

„Головне питання, що чекає своєї розвязки, це питання відношення одиниці до держави, себто питання тиранії або демократії.

„Сьогодні світ поділився на дві концепції держави. Чи держава має бути більше або менше досконалою орґанізацією, що розвивається в міру нових потреб? Чи має вона бути живим орґанізмом, що його контролюють самі громадяни з метою, щоб запевнити мир, свободу і справедливість?

„Чи, навпаки, треба вважати державу за „міт", що існує поза одиницею, за потугу, яка зовсім природньо домагається посвяти і жертви з особистого добробуту і щастя? Чи має вона бути „безсмертною державою", без милосердя, яка не хоче ні миру, ні справеливости для людської істоти, тільки сили і слави для себе самої?

„Підставою жіночого руху була освячена вартість людської особовости і бунт проти підпорядкування індивідуальної думки насильно насадженим формулам щодо переконань, поведінки й економічного становища жінки. Наші найшляхетніші піонірки боролися за свободу сумління й особовости, за вільний вибір звання та за участь у національному й політичному житті. І ця боротьба була в своїй істоті боротьбою проти всякого гноблення віри, раси і кляси, боротьбою в користь основних вольностей у ділянці економічного, інтелектуального й фізичного розвитку, як теж підготовлення до громадського життя. Ось чому жіночий рух, хоч він стояв завжди здалека політичних партій, проте мав за підставу політичну концепцію.

„Якщо жіночий рух сьогодні вагатиметься між цими двома концепціями, він віддалиться від своєї непохитної мети і перестане існувати. „Тотальна держава" приймає принцип нижчости між полами, расами й вірами; вона домагається від жінок, щоб вони приводили на світ дітей, на яких майбутність вони не мають ніякого впливу.

„Але коли жінки взажають, що держава це орґанізація, призначена запевнити всім мир, свободу, справедливість і добробут, тоді вони мусять підтримати це своє переконання щиро і пристрасно. Бо віру можна перемогти тільки вірою і „міт" держави тільки ідеалом людського братерства. І як жінки зберегли від загину рідну мову і національну культуру проти всякого чужинного гнету і насильства, таксамо вони мусять заховати свою віру в демократію, дарма, що ідеал демократії затемнився з вини чоловіків, які не вміли перевести його в життя.

„Наша жіноча боротьба є боротьбою за справу цілого людства. Бо нема волі для жінки там, де воля перестала бути признаним правом; нема для неї економічних прав ні справедливости, де економічні права і справедливість підпорядковані самоволі тиранської олігархії. Духове розуміння подружжя і моралі, що були впродовж століть основою нашої цивілізації, понижено матеріялістичним поняттям раси, на основі якого псевдонауковими засадами реґулюють і контролюють уродини.

„Минули часи, коли жінки могли боротися і домагатися для себе місця на світі, який — дарма, що недосконалий — проте давав можливості розвитку, свободи, справедливости і впливу на долю народу. Прийшов час, коли жінки мусять боротися за ті основні засади, які є підставою жіночого руху; коли вони мусять боронити системи, яка дозволить людству піти шляхом більшої свободи, справжнього миру, загальнішого добробуту, вільної справедливости".

Клявдія Бобикевич.

У ТІНІ ГЕРОЇВ

(Спомин з недавньо минулого).

4)

Коли знову находить на мене та погана, тричі клята ностальґія, то я рятуюся тепер від неї довгими проходами по затишних місцях, де в спокою сную свої думки. То знову читаю мій щоденник, де списані важніші події й пригоди.

Це останнє впливає на мій настрій особливо. Це начеб я черпала знову з джерела оживляючої води, що зрошує висохлу, спрагнену землицю. Перед моєю памяттю виринають із забуття минулі люди, минулі діла, а з тим усе краще й виразніше всі ті розмови, пророцтва, що сповняються на наших очах.

Виринає з мряки батьківська рідна хата, що я в ній виросла... Світяться великі вікна, а проміні світла падуть у город... З комина клубиться густий дим до неба. Це варять вечеру... Сон. Все виразніше виринають із забуття всі ті розмови, всі пророцтва, що нині сповняються на наших очах.

Оце прийшло мені на думку, що не лише я одна живу між чужими, далеко від своїх людей. Багато, багато моїх земляків постигла та сама доля. Можливо, що і в них є такі хвилини загальної зневіри в наше пониження і досі в історії людства невідомі муки, знущання та катування, що їх переживає наш безборонний нарід. Можливо, що і на моїх земляків находить така ностальґія, що тупить усі почуття, нищить охоту до діла, всю відпорність. А головне, і це найважніше, забирає всю надію на кращу майбутність!

Тому хочу їм уділити з того чудотворного джерела, щоб ніколи не піддавалися, не підлягали зневірі. Але щоб з більшою силою бралися до діла і ніколи не тратили певности в невмирущу силу нашого народу.

II.

Передо мною лежать білі письма з рівними, читкими буквами моєї дорогої мали. Вони наче всміхаються до мене, як це робить вона. Наче бачу, як їх писала, як вхиляла над ними голову й слідила перо крізь великі окуляри. Мама пише:

6. XI. 1922. Комітет еміґрантів у Львові оголосив у часописах, що „багато наших закордонних старшин опинилися з родиною у страшній нужді. Просто без даху над головою. А тут зима йде. Хто міг би приняти до себе на зиму старшину з ріднею, або лише їх дітей, хай подасть свою адресу". Розуміється, що тато зараз зголосився. Хата порожна, лише ми обоє, хай би притулилися біля нас якісь нещасливці. „Вони билися й важили життям, коли ми вдома в спокою й безжурности хліб жули". Так казав тато, але він не подумав, що ми зовсім знищені! Ми не можемо дати їм жадної вигоди в своїй хаті. Подумай лише сама, як це виглядає з прозаїчного, бо господарського боку: Не маємо молока, бо одна корова вже видоїлася, а другу я продала, щоби післати до Австрії гроші. Поляки забрали в нас усі коци й скатерті, бо казали, що це їм треба. Знищили долівки в кожній кімнаті, шукаючи під ними зброї. Повибивали в стінах великі діри, шукаючи там муніції. А тепер холодно. Дує з долівки, дує зо стін, а дров нема, бо ще не звезені. Стоять далеко в лісі, в таких неприступних дебрах, що лише коли сніг упаде, можна буде їх привезти. Це також справка уряду, щоб нам дошкулити. Але тато відповів мені: „Якось то буде. Побачать нашу добру волю. Мусимо сповнити свій обовязок хоч малою пайкою". Оце вчора вже приїхали еміґранти до нас. Якийсь Крижанівський з жінкою і двома дітьми. Обі дівчинки. Одна може мати 5 років, а другоа 4 місяці. Не мали багато клунків, що мене дуже дивувало. Люди приїхали на довший час, ні? На цілу зиму та весну, а може й ще довше. Самі вони привітні, симпатичні, особливо той пан К. Я відразу зазначила, що ми самі знищені цілком обставинами, — війною й грабунком, але чим хата багата, тим мусимо вдоволятися. Пан К. відповів, що вони майже щасливі, що знайшли милосердних людей, спокійний, теплий кутик, де перезимують. А дальше, як Бог дасть. Я їм відступила твою найяснішу кімнату, бо дітям треба сонця. Так, що коли приїдеш, мусиш удоволитися іншим місцем, що його сама собі вибереш".

(Дальше буде).

ЛЕСЛІ ГОР-БЕЛІША,
уступивший англійський міністер війни.

З ДНЯ

АРҐУМЕНТАЦІЯ.

Продавав один аґент фарму і її хвалив: „Все на ній є. Всі вигоди, навіть ріка пливе попід хату. Ось тут фарма, а тут ріка". „А що, коли прийде повінь на весну?" — завважив хтось. „Повінь? Е де ріка, а де фарма", миттю скрутив аґент.

В подібний спосіб поступають деякі газети. Большевицькі „УЩВісті", наприклад, на ціле горло нині вихвалюють ті порядки, які советська влада переводить на західньо-українських землях. „Дивіть — кричать большевицькі газети — „що советська влада довершила! Вона скасувала панські маєтки і роздала їх людям. Так, людям. Кожний убогий чоловік тепер дістав по кілька, а навіть кільканацять морґів поля. Пропали ґрафи Потоцкі, Дзедушицкі, Сапеґи, Радзівіли і т. д. Український селянин дістав у свої руки землю. А ви (себто противники большевизму) виступаєте проти советської влади! Значить, ви є за польських ґрафів".

НЕБЕЗПЕКА АРҐУМЕНТУ.

Вихваляють у той спосіб большевицькі аґенти советську владу, не знаючи, що ця хвальба містить для них самих велику небезпеку. Похваляючи роздання великих панських маєтків у руки селян, большевицькі аґенти водночас стверджують, що таке роздання є корисне і добре.

Але коли воно корисне і добре, то чому та сама большевицька влада відібрала людям землю у Великій Україні? Чому там зігнала всіх працювати на великих колективах, що в нічім не ріжняться від давніх панських маєтків, із панщинних часів, коли то пан мав цілковите право над майном, працею і життям кріпака? Коли роздача землі в руки селян розумна річ, то чому большевицька влада в такий деспотичний спосіб потоптала цю розумну річ? Чому позбавила людей куска землі, хати, коров та коней? І зробила це большевицька влада в такий безоглядний спосіб, що аж повстав голод в Україні, з результатом — пять міліонів заморених на смерть людей. „Добре вам так", приплескувала тоді большевицька преса. Нині пише: „Ура! люди дістали землю!"

ОБІЦЯНКИ У ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

Ніхто зо справжніх українських патріотів не буде обороняти панських маєтків. Польська шляхта в розбишацький спосіб прийшла в посідання тих маєтків. Довгі віки посідання ще не означають, що цей розбій леґалізований з морального боку.

Колиж розважні люди ставляться із застереженням до теперішніх большевицьких розпорядків, то вони мають на увазі справжню політику Москви, яка все з початку попускала людям, давала їм те, що вони хотіли, а опісля ступнево закладала на них такі окови, в яких вони стогнали з болю, а навіть міліонами конали.

У Великій Україні на самім початку большевицька влада також „обіцювала" землю. Хоч земля вже була в руках людей, бо її роздала передтим українська влада, большевики „затверджували" це і дозволяли навіть ґрабіж та нищення рухомого майна, що належало до великих маєтків.

Але що сталось опісля? Чи нині земля на широких просторах Великої України належить широкому загалові? Відповідайте, большевицькі аґенти.

ІНША АРҐУМЕНТАЦІЯ.

Деякі українські ґазети на адресу своїх політичних противників раз говорять так: „Ви новоспечені демократи. Щойно тепер, коли ваша політика збанкротувала, а Гітлер подав руку Сталінові, ви нагло перемінилися в демократів, лаєте Гітлера, фашизм і націзм і залицяєтесь до демократій. Ми з вами співпрацювати не будемо".

Іншим разом ті самі ґазети на адресу тих самих політичних противників кажуть: „Го-го! Ми з вами співпрацювати не будемо, поки ви не покаєтесь. Виречіться фашизму, націзму, тоталізму. Заявіться за демократію, а ми тоді будемо разом з вами співпрацювати".

Вдумавшись хвилинку в ті арґументи, читач завважить, що тут щось не в порядку. Бо коли хтось „нагло перемінився в демократів", значить, він „вирікся диктатури". Пощо тоді джонґлювати тими арґументами?

Нам тут не йде про слушність тих закидів, чи вони правдиві, чи ні. Нам іде про їх „чистоту", їх естетику: чи в їх основі є добра воля, чи що інше?

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Ювилей 292 відділу У. Н. Союзу.

Дня 26. листопаду 1939 р. 292 відділ У. Н. Союзу, який зачисляється в місті Дітройті до найактивніших, вшанував свій 30-літній ювилей бенкетом, який відбувся в У. Н. Домі при вул. Мартін.

Перед тим запрошено всіх членів свого й інших відділів та гостей до гр.-кат. церкви, де о. Побуцький, парох тутешньої укр. церкви, відправив у годині 1:30 п. п. панахиду за померлих членів.

З церкви вдалися члени враз з головним фінансовим секретарем-касієром У. Н. Союзу, п. Р. Слободяном, якого запрошено на це свято, до У. Н. Дому.

Ціла саля була гарно прибрана лентами та прапорами, а над сценою висіла довга синя лента, на якій було написано золотими буквами: „З 30-літнім ювилеєм витає Вас 292 відділ У. Н. Союзу". Ціла саля була заставлена столами.

Свято відкрив вступним словом голова 292 від., п. І. Форись. При тім відспівано традиційну молитву цього відділу, „Царю небесний". Далі виступив „Національний Хор Думка" під управою п. І. Атаманця і відспівав з правдивим артизмом низку українських пісень, за що приявні нагородили його рясними оплесками.

Наступили промови. Першим промовцем був головний контрольор У. Н. Союзу, д-р А. Т. Кібзей, який переповів коротко ціль і завдання У. Н. Союзу.

Голова 292 від., п. І. Форись, передав потім перепровадження дальшої програми найстаршому секретареві цього відділу, п. Й. Філясові, який, переплітаючи свою промову веселими та вдалими жартами, вивязався зо свого завдання дійсно знаменито. Найцікавішою точкою в його промові було оповідання про орґанізування цього відділу, про переживання, всякі труднощі, які треба було поборювати.

Довголітній секретар цього відділу, П. Кізел, прочитав витяг усіх важніших подій відділу від початку його заснування, цебто від трицятьох літ, надмінюючи при цьому всіх бувших відділових урядників, приходи і розходи, та всі ті великі суми, які видано на ріжні національні цілі тут і на рідних землях. П. Кізел фактично немало труду підніс, зібравши ввесь матеріял цього відділу зперед 30 літ.

З інших промовців промовляли: о. Побуцький, п. А. Шевчук, член - основник, який приїхав на це свято з фарми, віддаленої 250 миль від Дітройту, і багато інших членів-основників, фундаторів, які всі сиділи на почесних місцях.

Між іншими промовляв В. Дідик, головний радний У. Н. Союзу, який у короткій промові переповів діяльність цього відділу від початку аж до сьогодня, порівнюючи колишній розвиток відділу з теперішнім та складаючи щиру подяку членам основникам за їхню витревалість у праці для У. Н. Союзу.

Одначе найцікавішу промову виголосив головний фінансовий секретар-касієр, п. Р. Слободян, на якого всі очікували нетерпеливо. Він вповні задоволив усіх, бо зараз по перших його словах кожний признав, що хоч чекав довше, то не надармо. Його промова була ясна і така переконлива, що слухачі сиділи непорушно, задивлені в прелеґента. Почав від нашої іміґрації, що в пошукуванні шматка хліба покидала рідний край, мандруючи в світ за очі і тут серед сприяючих обставин, поселювалась на стало. Переповів, як основано У. Н. С., які важкі хвилини переходили основники і яким „чином зріс Союз до теперішньої сили. Приявні вислухали також про переживання наших братів під ляцьким ярмом і про розгром Польщі. „Польща була захланна на меншини, говорив п. Слободян, і так обілася тих меншин, що мусіла лопнути".

Під жадною займанщиною на таку орґанізацію, як У. Н. Союз, не дозволеноб. Тому українці на іміґрації тимбільше повинні її розбудовувати. Кожен нарід дбає про себе, мусимо й ми дбати про себе. Треба нам приєднувати всіх, які ще не належать до У. Н. С., щоб між нами не було ані одного українця, який не належав би до такої солідної і добре загосподарованої орґанізації.

Бесідник закінчив свою промову словами, що У. Н. Союз відіграє ще колись важну ролю у відбудові української держави. Час цей уже не далеко. Так, як провалився магометанський півмісяць зо звіздою, провалиться і большевицький серп та молот. А над нашим Києвом і Львовом засяє український тризуб і жовтоблакитний прапор незалежної української республики. Його бесіду приявні нагородили рясними оплесками.

Член 292 від. У. Н. Союзу.

ТОМАСТОН, КОНН.

Орґанізаційні збори.

Дня 24 грудня 1939 відбулись у нас орґанізаційні збори товариства „Січ" і 421 відділу У. Н. Союзу. Збори були скликані в тій цілі, щоб обєднати всіх українців, що живуть у Томастоні. До переведення зборів вибрано п. А. Березу як голову, а П. Чесніка як секретаря. Вибраний голова пояснив приявним, про що йде, та попросив до слова п. А. Маланчука, орґанізатора, У. Н. Союзу, який на початку підкреслив, що теперішня хвилина дуже важна для нас, українців. Ми повинні пильно слідити за подіями й орґанізуватись. Бо лише в орґанізації сила. Коли будемо зорґанізовані, то будемо готові до тих подій, що можуть кожної хвилини виринути і дати нам черґову нагороду визволитися з ярма.

По нім забрав знов слово голова зборів і сказав, що місцеві люди нераз нарікали на те, що товариство нічого не робить. Отож на річнім засіданні товариство рішило скликати загальні місцеві українські збори, на яких усі українці моглиб забирати слово та могли приступати до товариства в цілі спільної орґанізованої роботи. В тій цілі дано до ґазети оголошення й поведено відповідну аґітацію на місці. Але ті люди, що з боку найбільше нарікають, не прийшли. Нарікати на когось, критикувати, це вони вміють. Але коли є нагода самому щось зробити, то вони навіть не прийдуть на збори. Та ми не звертаймо уваги на тих людей. З них ніколи не було і не буде користи. Товариство хай далі кріпко держиться разом та виконує свою роботу. Ми обєднуймо тих людей, що мають добру волю. Люди з доброю волею можуть стати корисними членами орґанізації. А коли ми добре зорґанізуємось, то тим дамо добрий приклад і нашій молоді. З черги ми й молодь зорґанізуємо. З корисної праці буде пожиток кожному членові зокрема, а далі нашій місцевій орґанізації і всьому У. Н. Союзові.

Люди, скріплені на дусі, розійшлись додму. А п. Маланчукові належиться подяка, що на кожний наш заклик помогти нам в орґанізаційнім ділі ніколи не відмовляється.

П. Чеснік, секр. зборів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕЗВИЧАЙНИЙ УСПІХ УКРАЇНСЬКОГО ВИНАХІДНИКА.

Надзвичайна вроджена здібність, у злуці з великою енерґією, працьовитістю і витревалістю, це комбінація прикмет, які є властністю так званих сильних одиниць, то є людей, які у своїх починах і діланнях на ріжних областях людської думки і змагань, виросли понад пересічну міру звичайної людини.

До такого типу людей належить наш громадянин **Володимир Джус,** український винахідник і великий промисловець в Америці.

Ширший загал на іміґрації не чув досі про Володимира Джуса і його теперішні досягнення.

Ось тому з нашого народнього обовязку розповімо дещо про нього. Хай українські люди в Америці порадіють з успіхів українського винахідника, та з його прикладу нехай побачать, що велика потенціяльна сила укривається і дрімає серед рядів українських робітників, правдоподібно у неодної одиниці, досі незнаної.

Володимир Джус, родом з села Черниховців, збаразького повіту, по приїзді до Америки працював довгий час як звичайний робітник у ріжних механічних робітнях і шапах у Нюарку. Зносив звичайну долю, спільну усім чужинцям в американських фабриках, де особистих кваліфікацій неамериканців назагал не доціннюють.

Перед кількома роками гром. Джус упав на ідею сконструовання нового механічного препарату, який усував би усі недокладності, досі вживаних приладів і якого потреба дається відчувати на полі механічних конструкцій. По довших дослідах він розвязав проблему, спорядив ідеальний механічний новий препарат, що з незвичайною прецизністю, силою і тревалістю може споювати ріжні металеві частини в одну цілість. Наш винахідник опатентував свій винахід у Вашинґтоні під назвою „Джус фестенер". Але зтим зачалися властиві клопоти.

Компанія, в якій винахідник працював, старалась усіми способами перебрати винахід гром. Джуса під свою контролю.

Зпочатку обіцянками, потім погрозами, вкінці усуненням винахідника з праці.

Це були найгірші роки економічної кризи в Америці. Гром. Джус опинився без праці. Дістати грошеву поміч від знайомих на розпочаття продукції винаходу було неможливо. Люди, що мали гроші, або не розуміли речи, або боялися ризикувати. Інші не вірили, щоби в Америці можна розпочати продукцію хочби найліпшої речи при допомозі малого капіталу й устоятися перед посяганнями багатих компаній. І ось так серед найтяжчих обставин гром. Джус розпочав продукцію свого винаходу в найпримітивніший спосіб.

В старім автомобілевім ґаражі при помочі примітивної машини став власними руками, в день і ніч, виробляти свій новий препарат і висилав його в формі зразків до ріжних місць, що повинніб тим зацікавитись.

Внедовзі показалися добрі результати. Інжинірські департаменти великих промислових фабрик заінтересувалися винаходом.

Стали чимраз більше напливати замовлення. Від 5 літ винахід гром. Джуса здобув для себе великий промисловий ринок не тільки в Злучених Державах, але також в усіх великих промислових краях Европи.

Стали надходити замовлення навіть з таких далеких країв, як Советськей Союз, Японія й Арґентина.

„Dzus fastener" тепер є вже знаний всюди в світі. Він є загально уживаний при конструкціях аероплянів, при ріжних уладженнях кораблів, автомобілів і т. д.

До ряду своїх найліпших постійних покупців п. Джус зачисляє: уряд Злучених Держав і найбільші американські компанії будови аероплянів.

В літі 1939 р. гром. Джус їздив до Англії, щоб там построїти свою філію, спеціяльно для обслуги запотребовання Англії, Франції й інших европейських країв.

Через воєнні випадки уладження англійської філії мусіло бути відложене до відповіднішого часу.

Фабрика гром. Джуса міститься в двох павільонах модерних забудовань у містечку Бабільон, Лонґ Айленд, в стейті Ню Йорк і має назву: „Dzus Fastener Company".

Фабрика затруднює значне число робітників ріжних катеґорій. Є занятих в фабриці також багато українських робітників.

Гром. В. Джус представляє такої міри вартісну одиницю, якою горділоб громадянство кожного народу.

І українське громадянство в Америці радіє і є горде, що в своїх рядах має Володимира Джуса.

Гнат Кисіль.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ФІНИ ХОВАЮТЬ ЖЕРТВИ РОСІЙСЬКОГО БОМБАРДУВАННЯ.

Мале число учасників похорону пояснюється тим, що велика скількість населення міст вислана урядом на села.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місчний і загалом **річний мітінґ** Бр. св. О. Николая, від. 4., відбудеться в вівторок, 16. січня, в год. 7. вечером на 264 Варен ул. Проситься всіх членів прибути на мітінґ і почути справоздання уряду за 1939. рік, щоби знати, як стоїть братська каса. Пізніше буде вибір нового уряду на 1940. рік. Проситься прийти на означений час, щоби два рази справоздання не здавати. Хто має нового кандидата, най приведе його на мітінґ, а секретар радо впише його в члени. — Микола Пупчик, предс.; Василь Черепака, кас.; Василь Глива, секр.

НЕ В ГЕЛЬСІНКАХ.

Через сильний мороз оноді в фінансовій секції Ню Йорку трісла водопровідна рура. Холодна вода вдарила на підземні рури з парою й над вулицею зявився нагло ґейзер, що досягав до десятого поверха.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮАРК, Н. ДЖ.

Зорганізування українських бизнесовців.

Новою одиницею української народньої і громадянської праці на американській іміграції — це „зорганізований бизнес".

Дійсність американського життя зробила, що в кожнім центрі нашої іміграції в Америці є вже поважне число українців, які ведуть усякого роду власні бизнеси і підприємства промислові або торговельні, а також виконують ріжні професії.

„Бизнесовці і професіоналісти" — це переважно люди товариськи дуже рухливі, люди підприємчиві, з великим засобом енергії та життевого і практичного досвіду, люди вироблені і добре вишколені в своїх ріжних фахах і заняттях, словом — одиниці, які в структурі життя кожної імігрантської групи в Америці творять пеначе її хребет.

Та чим більше яка чужинецька група має в своїх рядах власних бизнесовців, промисловців і професіоналістів, тим вона є сильніша на американській землі. Цей обяв вірно можна обсервувати в Америці на прикладі: айришів, німців, жидів, поляків, чехів і інших імігрантів чужинецького роду.

І коли такі люди на основі своїх професій лучаться разом для кращого виконування обовязків у відношенні до свойого громадянства на іміграції — це доказ високого ступня народнього і громадянського почування у них, та доброго зрозуміння проблемів життя на іміграції.

Таким представником „зорганізованого українського бизнесу" **є Товариство Українсько - Американських Бизнесовців. — American-Ukrainian Businessmen Association, Inc.** з осідком у Нюарку, Н. Дж. Як ціль і зміст своєї діяльности, товариство поставило собі: Обєднати в своїм товариськім угруповані промисловців, купців і всякого роду професіоналістів українського роду, що живуть у Нюарку й околиці:

1) Для товариського зближення, піднесення між ними солідарности і взаємного подавання собі моральної і матеріяльної помочі в сфері їхньої бизнесової і професіональної діяльности.

2) Для ведення акції в підготовленні української молоді на полі промислу, торговлі й у всяких професіях.

3) Для гармонійної, громадної співпраці з українським загалом у всіх громадянських активностях американського політичного життя — в державі, стейті, повіті і місті — в ціли піднесення серед американської суспільности престижу українського імени та для виховання повноватного типу українця-громадянина на американській землі.

4) Для затіснення контакту і гармонійної співпраці з українським загалом в Америці на полі удержання між нашими імігрантами і їх дітьми української народньої свідомости і плекання на іміграції української мови, культури і традиції.

5) Для співділання зо свідомою українською заморською іміграцією в несенні помочи українському народові на ріжних землях у його боротьбі за волю, свободу і поступ і за осягнення суверенної української держави.

Як бачимо, гарні завдання Товариства Бизнесовців у Нюарку широкі. Обіймають собою всі ділянки наших конечностей і потреб, які є наслідком нашого постійного життя на американській землі. Обіймають також цілий зміст наших аспірацій, як людей, свідомих своїх обовязків проти цілого українського народу, якого живою частиною далі себе визнаємо.

Тому не сумніваємося, що український загал на іміграції радо і з повною симпатією прийме наш „зорганізований бизнес" в ряди тих наших громадських установ, що представляють собою кріпку підвалину для життя і розвою української іміграції в Злучених Державах Америки.

Промисловці, купці і професіоналісти належать до категорії людей, які в економічній сфері свойого існування є в більшій або в меншій мірі також залежні від ступня довіря і попертя з боку власної суспільности.

Отже, ідентифікувати себе в цілості з своїй громадянській активності з вимогами і потребами українського загалу, члени зорганізованого українського бизнесу мають повне право домагатися, щоб український загал також оказував їм своє довіря і свою добру волю.

Тому Товариство Українських Бизнесовців у Нюарку відзивається до широкої української громади:

Попирайте українських промисловців! Попирайте українських купців! Попирайте українських професіоналістів! Попирайте їх в імя взаємної солідарности і нашої чести народньої та для нашого спільного добра.

Бо в такий спосіб скріпимо українську силу й утревалимо стан українського посідання на американській іміграції.

І. К.

ДОСТАВА АМУНІЦІЇ ДО НІМЕЦЬКИХ БОЙОВИХ ОКОПІВ.

Дотепний.

— Славку, — питається небіжа дядько, — як ти виростеш, то чим ти хочеш бути?

— Підбігуновим дослідником, дядьку. Але чи ти мені даси дайма.

— Пощож його тобі?

— Хочу собі купити морозиво, щоби переконатися, чи я витривалий на мороз.

ЗБОРИ, ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270., відбудуться в понеділок, 15. січня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Проситься членів прийти на збори, бо є справи до полагодження. На річних зборах 1. січня вибрано отсей уряд на 1940. рік: М. Косопоцький, предс.; М. Заяць, заст.; М. Пігура, фін. секр.; Ф. Жарський, заст.; А. Бусько, рек. секр.; С. Гріца, кас.: А. Корнило, заст.; контр. комісія: С. Гладкий, М. Маран, А. Мазур; надз. хорих: О. Кухар, В. Ярмола. А. Бусько, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. На річних зборах Тов. Українського Клюбу Поступового, від. 70., в четвер, 4. січня, вибрано новий уряд як слідує: Григорій Когут, предс.; Григорій Євусяк, заст.; Михайло Самоіл, кас.; Антін Онисик, секр.; Іван Щур і Стефан Костів, контрольори. Місячні збори Тов. будуть відбуватися так, як до тепер, у вівторок по десятім, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт ул. Наступні збори відбудуться в вівторок, 16. січня, в год. 7. вечером. — Антін Онисик, секр., 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journal Sq. 2-4298.

СТО-ҐАЛЬОНОВА ГОРАЛЬНЯ ДЛЯ ВЛАСНОГО ВЖИТКУ?

Перед федеральним суддею Вилємом Бондієм в Ню Йорку станув мурин Джеймс Едвард Вилємс, в котрого домі знайдено горальню на сто ґальонів містоти. Адвокат обвинуваченого боронив його, що, мовляв, він робив горівку лише для власного вжитку, а не для продажу й зиску. Адвокат говорив, що його клієнт може випити й цілу кварту горівки на день. Судя слухав зізнань обвинуваченого й виводів адвоката, а потім сказав коротко: „Шість місяців".

ТАНЦЮРИСТКА ЗАСУДЖЕНА ЗА ШПІОНАЖУ

В Женеві засуджено 2. листопаду на пять літ тюрми 35-літню танцюристку Вірджінію Капт Рота, відому також як „Ніна", за шпіонажу. Обвинувачений за те саме її спільник Рожер Жоель дістав три роки. Поза те Жоель утратив громадянські права на три роки, а танцюристка на десять літ.

Танцюристка оправдувалася, що вона провадила шпіонажу „тільки для розривки". Вона перевозила за швайцарський кордон пляни протилітаковиx гармат та інших оборонних плянів.

МАСЛО ЛІКОМ НА СЛІПОТУ

Коли людина довго їсть тільки саму пісну поживу, то може дістати сліпоти. Це така слабість очей, що людині мроїться в очах. В такої людини появляються сльози, коли ввійде з темноти до ясно освіченої кімнати, або навпаки. Щоб позбутися такого недомагання, потрібно їсти більше товщу, такого, як масло або трань. Навіть і саме молоко поможе вам, бо має в собі подостатком вітаміну А.

ХВАЛИТЬСЯ ЗНАЙДЕННЯМ СКАРБУ

Джеймс Форбз з Риверсайду, Каліфорнія, каже, що його виправа на Кокосовий острови відкрила докази, що на тому острові поховано „добичу Ліми", що варт коло 60 міліонів долярів. Він каже, що йому вдалося знайти докладно місце, де скарб захований.

Цю „добичу Ліми" закопано на Кокосовім острові в 1821. році. Походить вона з грабіжу міста Ліми, головно багатої катедри, з котрої забрано золото й дорогоцінне каміння.

ПЕРШІ ХЛІБОРОБИ В КАНАДІ

Початків рільництва в Канаді не можна точно означити, бо там, де тепер положене місто Монтреал, як каже канадійський літопис, були вже перші малі городи, на яких індіяни плекали кукурудзу. Історія каже, що першими піонірами рільництва в надморських провінціях була група французьких переселенців у теперішнім Анатолисі, Нова Скошія, 1605 року. Перше рільництво горішньої Канади датується від 1750 до 1850 р., а в західній Канаді 1886 р., коли побудовано сіпірську залізницю. Першим дійсним фармером там, де тепер положене місто Квебек, був Луіс Герберт, який почав своє господарство 1617 року. Перше фармерство в горішній Канаді започаткували також 1671 р. французькі переселенці. Основником його був Фронтенак.

Викалькулював.

— Гроші, або смерть!

— Маю тільки одного доляра...

— Давай. — Всеж то більше варте як твоє життя.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(63)

Лев кидався, ревів, порскав, ставав дуба, щоб струтити з себе Тарзана, але це йому не вдалось. Водночас він зближався до жовтого силача та Дженети, вважаючи і їх справниками свого нещастя. Жовтий силач міг сам рятуватись перед нападами льва. Але він не забув і про Дженету, заслонючи її своїм тілом.

Вкінці Тарзан дібрався до серця льва і ножем проколов його. Ще раз затріпався лев, і ще раз застогнав і впав на землю, щоб уже ніколи не піднятись. Страшенна сила, що ще хвилину передтим кидала ним, десь тепер зникла. Лежало лише мертве мясо льва. Тарзан тепер пустився до Дженети і її запитав:

„Ви здорові? Нічого вам не сталось?" „Я здорова завдяки отсьому чоловікові", відповіла Дженета, вказуючи на силача. Силач схилився перед Тарзаном і промовив: Я є Юкаг, син Шана Ратора, зо столиці Ратор, яка вважається вором Тору. Я вдячний тобі за вратування мені життя перед львом і рад чимсь віддячитись.

Тарзанові подобалася ця чемність жовтого чоловіка. Він сказав своє назвище. Тепер Дженета звернула увагу Тарзана на те, що діялось на балькові. Королева Атті попала в скажену лють. З другого боку підійшов до неї Мунго з відділом сторожі. Королева звеліла йому: „Піди і схопи всі тое, що там стоять на арені".